

Muzej otoka Brača u Škripu, 2025.

SKUPLJANJE GRAĐE

Darovanje

Neva Kolega poklonila je Muzeju otoka Brača u Škripu *baul* (putni kovčeg), koji je pripadao njezinom djedu i baki. Marija Granić, zvana Minka, napunivši 18 godina, otišla je u Čile 1905. godine, da bi se tamo udala za Franu Rendića zvanog Keko, koji je radio u rudniku salitre. Zbog izbijanja epidemije bubonske kuge, Frane i trudna supruga Minka vratili su se u Supetar, vjerojatno noseći sa sobom ovaj baul. Tijekom Drugog svjetskog rata umire Frane, a Minka zajedno sa najmlađom kćeri Marijom i najstarijim sinom Ivom (koji je bio učitelj) odlazi u zbjeg u El Shatt. Obitelj vjeruje da je baul odigrao važnu ulogu na tom putovanju kao čvrsto i sigurno sredstvo prijenosa važnih stvari. Nakon rata baul se vraća sa obitelji u Supetar, gdje je služio za skladištenje raznih stvari u kući.

Dr. Margareta Dujšin poklonila je Muzeju otoka Brača u Škripu sljedeće predmete:

1. Dva utega za vagu (kantar)
2. Kožni novčanik

Predmeti su pripadali djedu gđe Dujšin, Ivanu Hranuelliju. Novčanik je gospodin Ivan vjerojatno kupio za svog boravka u Kaliforniji (Los Angelesu), kamo je otišao 1914. godine, prije početka Prvog svjetskog rata.

ZAŠTITA

Preventivna zaštita

Prostorije muzeja provjetravaju se, vitrine i podovi redovito peru, a izlošci čiste.

Ovlašteni inženjer proveo je nadzor nad radovima izvedenim na sustavu tehničke zaštite i sustava za dojavu požara u Muzeju otoka Brača. Utvrđeno je da su svi sustavi izvedeni u skladu sa Zakonom o privatnoj zaštiti i ostalim važećim tehničkim propisima i pravilima struke, te su ispunjeni uvjeti stabilnosti, sigurnosti, uređaja, opreme instalacija, sigurnosti zaštite od požara i zaštite na radu. Djelatnici Komunalnog društva „Grad“ d. o. o. iz Supetra obavili su u lipnju sitne popravke u Muzeju otoka Brača.

Konzervacija i restauracija

- Restaurator Giuseppe Savà (Kranjčevićeva 1, 21000 Split) preuzeo je 16 predmeta iz etnografske i kulturno-povijesne zbirke Muzeja otoka Brača na restauraciju i konzervaciju.

OPIS RADOVA

Djelomično je uklonjena površinska hrđa, pri čemu je zadržan izgled “u patini”. Površine su tretirane uljem i mikrokristalnim voskom uz završno laštenje, dok su na mehanizmima i vijcima primijenjena sredstva na bazi kolomasta. Svijećnjaci su djelomično zadržani “u patini”; patina nije u potpunosti uklonjena, već u mjeri prihvatljivoj za prezentaciju. Istureni dijelovi dodatno su lašteni i polirani, a završni zaštitni sloj mikrokristalnog voska nanesen je radi usporavanja procesa daljnje oksidacije. Čelični dijelovi predmeta otprašeni su te je provedena djelomična kemijska redukcija hrđe, zadržavajući prezentacijski izgled “u patini”. Tanak sloj hrđe stabiliziran je konverzijom u inertan spoj. Mehanizmi su podmazani ili su nadopunjeni kolomastom. Površina je impregnirana uljem i mikrokristalnim voskom te dodatno ulaštena. Emajl, odnosno glazura na posudu očišćeni su od nečistoća, a metalni segmenti na mjestima oštećene cakline zaštićeni su od korozije uz provedbu blagog integrativnog retuša. Konačno, sve metalne površine zaštićene su mikrokristalnim voskom i polirane. Provedeno je temeljito otprašivanje svih dijelova. Hrđa sa čeličnih površina konvertirana je u stabilan kemijski spoj. Drveni dijelovi dubinski su impregnirani permetrinskim sredstvom radi zaštite od crvotočine te dohranjeni nesušivim uljem kako bi se vratila površinska elastičnost. Patina na brončanim dijelovima nije uklanjana, već je stabilizirana mikrokristalnim voskom. Betonski materijal dodatno je očišćen.

Konzervacija naprave za umnažanje spisa

Djelomično je uklonjena površinska hrđa uz zadržavanje “patiniranog” izgleda. Površina je impregnirana uljem i mikrokristalnim voskom, a dijelovi mehanizma i vijci podmazani su kolomastom.

Restauracija četiri svijećnjaka

Svijećnjaci su djelomično zadržani “u patini”, pri čemu patina nije u potpunosti uklonjena već samo do potrebne mjere za prezentaciju. Istureni dijelovi lašteni su i polirani, a završni sloj mikrokristalnog voska nanesen je radi produljenja zaštite od oksidacije.

Restauracija deset predmeta iz stalnog postava etnografske zbirke

Čelični dijelovi predmeta otprašeni su, a hrđa je djelomično kemijski uklonjena, uz zadržavanje “patiniranog” izgleda. Tanak film hrđe konvertiran je u stabilan spoj. Mehanizmi su podmazani ili su nadopunjeni kolomastom; svi dijelovi impregnirani su uljem i zaštićeni mikrokristalnim voskom uz laštenje. Emajlirane i glazirane površine očišćene su od nečistoća, a metalni dijelovi s napuklom caklinom dodatno su zaštićeni od korozije te blago retuširani. Sve površine dodatno su impregnirane mikrokristalnim voskom i ispolirane.

Restauracija crkvenog zvona

Provedeno je otprašivanje svih dijelova, a hrđa na čeličnim elementima konvertirana je u stabilan kemijski oblik. Drvena konstrukcija dubinski je impregnirana permetrinskim sredstvom protiv crvotočine te dohranjena nesušivim uljem radi očuvanja elastičnosti. Patina na bronci nije uklonjena nego je stabilizirana mikrokristalnim voskom.

Konzervacija reljefa s prikazom kralja Tomislava

Betonski dio reljefa očišćen je, a metalni reljef zadržan je djelomično "u patini". Betonska ploča mjestimično je konsolidirana epoksidnim ljepilima po uklanjanju soli, u mjeri koliko je to bilo moguće. Bili su potrebni dodatni radovi mikroinjektiranja i ulijepljivanja finih pukotina.

DOKUMENTACIJA

Inventarna knjiga

Arheološka zbirka trenutno sadržava 533 predmeta, **etnografska zbirka** sadržava 475 predmeta, **kulturno-povijesna** 656 muzejskih predmeta (718 fizičkih predmeta), **Bibliografska zbirka Đure Nazora** 2505 predmeta, a **geološko-paleontološka** 35 predmeta.

Hemeroteka

Sekundarna dokumentacija se vodi u računalnom programu S++. Hemeroteka broji 315 zapisa, fond o izložbama 14 zapisa, a fond o konzervatorsko-restauratorskim postupcima 26 zapisa.

STRUČNI RAD

Posudbe i davanje na uvid

Dana 28. studenog 2025. replika Povaljskog praga poslana je u Split u svrhu izlaganja na izložbi „Ecclesia et Regnum - Splitski crkveni sabori 925. i 928. godine“, otvorenoj u Arheološkom muzeju u Splitu 9. prosinca 2025. godine.

Stručna pomoć i konzultacije

Djelatnici Centra za kulturu Brač daju savjete i pružaju stručnu pomoć studentima pri izradi seminarskih, završnih i diplomskih radova. Surađuju sa školskim profesorima u pripremanju materijala za izvođenje terenske nastave, a turističkim vodičima i novinarima pružaju potrebne informacije o prošlosti i sadašnjosti otoka Brača.

Sudjelovanje na kongresima bez izlaganja

Kustosica Muzeja otoka Brača Andrea Matoković je sudjelovala u besplatnom dvodnevnom seminaru „Osmišljavanje turističkog proizvoda“, koji su u dvorani „Hrvatskog skupa“ u Pučišćima organizirali TZO Pučišća, Općina Pučišća i Hrvatska udruga za turizam i ruralni razvoj „Klub članova Selo“, s ciljem kreiranja novih i inovativnih turističkih sadržaja i proizvoda, temeljenih na osobitostima zavičajne baštine .

Ravnateljica Centra za kulturu Brač Jasna Damjanović i kustosica-voditeljica Muzeja otoka Brača Andrea Matoković prisustvovala su konferenciji „Žene u turizmu“, koju su u dvorani DVD Supetar organizirali TZG Supetra i udruga „Women in Adria“, uz podršku TZ Splitsko-dalmatinske županije. Konferenciju je otvorila Ivana Marković, gradonačelnica i predsjednica TZG Supetar koja je ujedno sudjelovala u prvom panelu. U prvom panelu Ivana Vladović, direktorica TZŽ SD, Marija Boban, redovita profesorica na Pravnom fakultetu u Splitu, Renata Tešija, voditeljica projekata u Upravnom odijelu za turizam, pomorstvo i promet SDŽ, Meri Čizmić Kraljević iz tvrke Interligo, Ivana Marković, gradonačelnica i predsjednica TZG Supetar te Martina Rendić, direktorica TZG Supetar raspravljale su o tekućoj problematici, održivom turizmu, smjernicama i planovima za nove projekte u kojima su mahom uključene žene. Drugi panel bio je prepun priča iz realnog sektora, a u istom su sudjelovale Đurđica Glušević Radojković (Svpetrsvs hoteli), Katja Cukrov (Muzej uja), Larisa Hrzić (S778_heritage) i Lada Tomšič (Weddings Brač). Panelistice su ispričale svoje poduzetničke priče, sve one dobre i loše strane s kojima se žene susreću u svom radu.

Ostalo

Kustosica Matoković sudjelovala je u predavljanju kulturno-povijesne i gastronomske baštine otoka Brača na sastanku održanom u Bolu 21. svibnja 2025. s predsjednicom i članovima komisije Međunarodnog instituta za gastronomiju , kulturu i turizam (IGCAT), vezano uz kandidaturu Srednje Dalmacije za Europsku gastronomsku prijestolnicu 2027.

<https://igcat.org/central-dalmatia-recommended-for-the-title-of-european-region-of-gastronomy-2027/>, 23. 5. 2025.

Turistička zajednica Splitsko-dalmatinske županije predstavila je gastronomske i kulturne posebnosti Srednje Dalmacije na manifestaciji Saboris Antigus, koja se održava već 12. godinu u devet općina sardinskih regija Trexenta i Sarcidano (26.10. – 21.12.2025.). Tema ovogodišnjeg izdanja - “Okusi gostoprimstva: Ruke, mjesta, lica - ljudska strana hrane” fokusira se na ljude koji čuvaju i prenose lokalnu kulinarsku tradiciju. U mjestu Gesico, Srednja Dalmacija predstavila se kroz priču o našoj gastronomiji i degustaciju viške pogače, soparnika,

torte hrpoćuše, vitalca, te vrhunskih vina i maslinovog ulja. Ovakva međunarodna događanja predstavljaju idealan most za razmjenu iskustava, promociju održivosti i autentičnosti lokalne hrane, ali i za predstavljanje Srednje Dalmacije kao kandidata za Europsku regiju gastronomije 2027. Delegaciju koja je predstavljala našu regiju činili su Mia i Dino Šeparović iz Konobe Kala u Supetru, Andrea Matoković iz Muzeja otoka Brača i Petra Bartulović iz Turističke zajednice Splitsko-dalmatinske županije.

Tijekom 2025. godine nastavljeno je prikupljanje i obrada materijala za predstavljanje muzejskih sadržaja te bračke kulturne i prirodne baštine na interaktivnom monitoru i interaktivnom stolu u Muzeju otoka Brača.

EDUKATIVNA DJELATNOST

Vodstva

Omogućeno je organizirano vodstvo prilagođeno dobnim skupinama i interesima posjetitelja uz nastojanje da muzej bude polazišna točka u upoznavanju povijesti, kulture i prirodnih osnova otoka Brača. Uz živu priču o muzejskim predmetima nastoji se prezentirati cjelovita slika o našem otoku, posjetitelji često žele saznati nešto više i o hrvatskoj povijesti, a oni domaći rado šire svoje znanje o zavičaju. U vođenju nastojimo biti informativni i zanimljivi, educirati posjetitelje te im priuštiti i kvalitetnu zabavu. Posebna pažnja se posvećuje vođenju predškolskih i školskih grupa. Godine 2025. kroz muzej smo proveli 15 skupina učenika osnovnih škola iz Hrvatske, uključujući bračke učenike PŠ Nerežišća, OŠ Bol i OŠ Mina, zatim učenike Klesarske škole iz Pučišća i njihove goste.

Povodom obilježavanja dana sv. Jurja, zaštitnika otoga Brača, na inicijativu TZG Supetra, 23. travnja 2025. predškolci iz supetarskog Dječjeg vrtića „Mrvica“ posjetili su Muzej otoka Brača, gdje im je kustosica Matoković pomoću papirnatih lutkica prikazala priču o borbi sv. Jurja sa zmajem, pokazala im fotografije srednjovjekovnih bračkih crkvice posvećenih svecu te ih provela kroz muzejski postav.

Dana 5. svibnja 2025. polaznici Centra za hrvatske studije u svijetu Filozofskog fakulteta u Splitu, u pratnji svojih lektora održali su terensku nastavu na Braču. Izlet je započeo posjetom Muzeju otoka Brača u Škripu, najstarijem naselju na otoku. Tamo su naučili nešto više o dugoj tradiciji i povijesti otoka Brača. Kao potomcima iseljenika posebno im je zanimljiva bila priča o brojnim obiteljima koje su napuštale otok i u potrazi za boljim životom odlazile u Južnu Ameriku. Polaznicima je ovo bila prilika da se bolje međusobno povežu i doznaju više o prošlosti svojih obitelji.

<https://cehas.hr/terenska-nastava-na-brac/>, svibanj 2025.

Dana 24. svibnja 2025. Muzej otoka Brača posjetio je veleposlanik Indije Arun Goel u pratnji supruge.

Povodom obilježavanja Svjetskog dana turizma 27. rujna 2025. godine, Turistička zajednica grada Supetra pripremila je raznolike aktivnosti u suradnji s djecom, mladima i ustanovama zajednice. U suradnji s Centrom za kulturu Brač organiziran je posjet Muzeju otoka Brača u Škripu, gdje su se građani Supetra podsjetili koliko je bogata bračka kulturna i povijesna baština, a pričom ih je vodila kustosica zavičajnog muzeja Andrea Matoković.

U programu Ljetne škole „Stein und Raum“, 3. rujna 2025. studenti Tehničkog fakulteta iz Beča imali su terensku nastavu u Muzeju otoka Brača, na inicijativu Matea Marića, koji je 2024. diplomirao na temu vernakularne kamene arhitekture u Dalmaciji, pri čemu mu je relevantne podatke dala kustosica Matoković.

<https://repositum.tuwien.at/bitstream/20.500.12708/217027/1/Maric%20Mateo%20-%202025%20-%20Marmore%20Laudata%20Brattia%20Wahrnehmungsstudie%20raeumlicher...pdf>, 2024.

<https://www.instagram.com/reel/DOa4n-KCJK4/?hl=en>, rujan 2025.

Muzej otoka Brača su također posjetili studenti splitskog PMF-a.

Delegati Općine Postojne iz Republike Slovenije posjetili su Muzej otoka Brača u studenom 2025. godine

U Muzeju otoka Brača s kulturnom baštinom najvećeg dalmatinskog otoka upoznali su se također članovi RKD „Izvor“ iz Splita, izaslanstvo Općine Vela Luka, članovi Udruge umirovljenika Labin i mnogi drugi.

<https://nacionalnemanjine.hr/putovanje-ruskih-sunarodnjaka-na-brac/>, 22. 10. 2025.

Individualni posjetitelji su osobe koji samostalno, bez posredovanja agencija, organiziraju posjet muzeju. Većim skupinama stranih turista te skupinama učenika osnovnih i srednjih škola posjet većinom organiziraju turističke agencije.

U 2025. godini Muzej otoka Brača je posjetilo 97 grupa u organizaciji turističkih agencija putem vaučera i 52 samostalne grupe.

Predavanja

Na poziv ravnateljice Narodne knjižnice Supetar Ivane Vukasović Lončar, Andrea Matoković održala je 23. travnja 2025., s početkom u 16:00 u Galeriji Ivana Rendića predavanje u sklopu programa „Noći knjige“. Predavanje uz projekciju naslovljeno „Pričice o životinjama“, bilo je namijenjeno djeci, konkretno učenicima 2. a i 2. b. razreda OŠ Supetar u pratnji učiteljica Dijane Ivelić, Marice Eterović i vjeroučiteljice Karle Smoljo. Kustosica je kroz brojne fotografije i video zapise koje je snimila na otoku Braču ispričavijedala priče o životinjama iz svog zavičaja. Upoznala je djecu s korisnim životinjama, domaćim životinjama, sisavcima, vodozemcima, gmazovima, paucima i kukcima, od kojih su neki bili simpatični, a neki pomalo strašni malenim slušateljima, ali uvijek zanimljivi. Na kraju predavanja strpljivo je odgovarala na mnogobrojna pitanja učenika, koji su bili ponosni na zoološko bogatstvo svog rodnog kraja.

Radionice i igraonice

Kustosica Andrea Matoković sudjelovala je 4. kolovoza 2025. godine u radionici za djecu od 6 do 12 godina „Spongenious STEM“ koja se održavala u Galeriji „Rendić“ u organizaciji Narodne knjižnice u Supetru. Održala je kratko predavanje uz projekciju na temu „Vunene štorije“ i poučavala djecu pletenju na recikliranim tubama toaletnog papira. Voditeljima radionice predložila je znanstveni pokus „Oblaci u staklenci“.

<https://www.facebook.com/knjiznicasupetar/posts/spongenious-stem-radionice-u-supetru-u-sklopu-supetarsko-lito-supetar-summer-od-/1156621346502312/>, 21. 7. 2025.

Posebna događanja

Predstavljanje slikovnice

Dana 8. srpnja 2025. s početkom u 19:30, u dvorištu Muzeja otoka Brača predstavljena je slikovnica supetarske autorice Lade Tomšič „Zato što te volim“, uz čitanje odlomaka i održavanje radionice za djecu.

Festival čakavske riči 2025.

Na ljetnoj pozornici Muzeja otoka Brača u Škripu 19. rujna 2025., s početkom u 20:00, održan je 14. Festival čakavske riči, manifestacija koju su 2010. godine, povodom stote obljetnice rođenja pjesnika Stjepana Štefe Pulišelića, utemeljili TZ Grada Supetra, Narodna knjižnica Supetar i Centar za kulturu Brač. Festival, posvećen očuvanju i njegovanju zavičajnoga čakavskog govora okupio je brojne ljubitelje baštine, a ovogodišnja tema bila je “Beštije u čakavici”.

U stručnom dijelu Festivala, dr. sc. Lucija Puljak, članica stručnog festivalskog vijeća, svojim znanstvenim pristupom i bogatim iskustvom podsjetila je okupljene na važnost i svrhovitost čuvanja, promoviranja i revitaliziranja zavičajnoga čakavskog idioma. Njezino izlaganje potvrdilo je da čakavica nije samo sredstvo izražavanja, nego i temelj kulturnog identiteta. Na Braču postoji čitava paleta čakavskih kazivanja – pravo bogatstvo jezika i kolorita o čemu je govorila mlada znanstvena snaga Festivala, Postirka dr. sc. Zdravka Biočina. Publiku je posebno zaintrigirala najava usporedbi naziva za životinje u različitim bračkim čakavskim govorima. Time je još jednom potvrđeno da Festival nije samo čuvar pjesničkog i umjetničkog izraza, već i važna platforma za znanstveno istraživanje i dokumentiranje jezika.

Festival u Škripu uvijek je prigoda za sjećanje na pjesnika Pulišelića, autora čak 14 knjiga čakavske poezije i proze, čija je pokretačka snaga bila upravo velika ljubav prema zavičaju. U čast Pulišelićevu opusu, na temu „Beštije u čakavici“ recitator Nikica Jurun izveo je njegovu poznatu pjesmu „Tovarčići“, kojom je još jednom probudio emocije publike i podsjetio na vrijednost pjesnikova nasljeđa. Na magičnoj pozornici u dvoru Muzeja otoka Brača potom su se predstavili pjesnici sa svojim radovima pristiglim na poziv Turističke zajednice Grada Supetra. Njihovi stihovi, protkani humorom, nostalgijom i ljepotom čakavske riči, dočekani su s velikim pljeskom.

Jedanaestogodišnji Dinko Mirić izveo je svoju pjesmu „Jure“, učenica Emili Trutanić iz Selaca također je oduševila publiku s pjesmom „Gušćerica“, a njihovi nastupi pokazali su kako nova generacija Bračana s ponosom nastavlja čuvati jezik i tradiciju. Festival je ugostio i renomirane čuvare čakavske riječi - Nađan Dumanić iz Splita, profesor, humorist i karikaturist, poznat po svom radu na očuvanju čakavice, predstavio je pjesmu „Broška moška“ i priču „Morski projac“. Dumanić je kroz godine bio mentor mnogim bračkim učenicima koji su osvajali značajne nagrade, čime je ostavio dubok trag u njegovanju jezika. Iz Jelse je stigla Sanja Fistonić, koja je osim književnog stvaralaštva poznata i po radu s djecom i mladima. Izvela je prozne tekstove „Tvrdooglavi Grgo sa otoka Škrtošipka“ i „Lajko i galeb Vito“. Nerežišćanin Nenad Kušćević, autor zbirke „Fola ti Bože“ izveo je pjesme „Tić“ i „Lastavice“, naglašavajući ljubav prema obitelji i prirodi. Njegov sin, Branimir Kušćević, čuvar prirode i aktivni član zajednice iz Nerežišća, predstavio je pjesme „Lipe beštijami“ i „Tić pisma Na festivalu je nastupio i Postiranin Jurica Matulić Žure, osebjuni pjesnik i pripovjedač, sa svojim djelima „Črčojak“ i „Tri mole tice“.

Simonida Zlatar Litović iz Supetra, učiteljica i klapska pjevačica, prvi put se predstavila publici u nadahnutoj izvedbi svojih pjesama „Gundej“ i „Beštije“, koje zrače ljubavlju prema zavičaju. Nikola Dominis, teolog, dizajner i pjesnik, poznat kao utemeljitelj časopisa ČA koji promiče

bračku čakavicu, izveo je pjesme „Žaba“ i „Črčojak“, potvrdivši svoju predanost očuvanju jezika i kulturne baštine.

U glazbenom dijelu publiku je zabavio utemeljitelj otočnog vala Žan Jakopač sa svojim bendom „Šo!Mazgoon“ , a druženje se nastavilo uz duo Harmonika Brač i domaće kolače koje su pripremile škripske žene, najvjernije suradnice Festivala. Martina Rendić, direktorica Turističke zajednice Grada Supetra, i Jasna Damjanović, ravnateljica Centra za kulturu Brač, istaknule su kako je Festival još jednom potvrdio svoju ulogu u očuvanju i promoviranju čakavske riči, ali i u jačanju zajedništva bračke otočne zajednice. U svojoj zahvali poručile su: „Kulturna baština ostaje temelj i ključ identiteta našega otoka, a Festival čakavske riči potvrđuje svoju važnu ulogu u očuvanju i prenošenju domaćih vrijednosti. Zasluge pripadaju svima – djeci i mladima koji s ljubavlju njeguju jezik svojih predaka, učiteljima i roditeljima koji ih potiču, domaćim udrugama i dragim gostima, umjetnicima, pjesnicima i znanstvenicima, svim Škrikama i Škripjanima i svima Vama koji dolazite u Škrip kako bi pokazali kako se voli i čuva baština.“

ODNOSI S JAVNOŠĆU (PR)

Sudjelovanje u televizijskim i radijskim emisijama

- Dana 13. lipnja 2025. snimljena je reportaža o Škripu, među ostalim i u Muzeju otoka Brača i okolici za čileanski televizijski program „Socios por el Mundo“, uz podršku glavnog ureda HTZ-a
- Dana 1. studenog 2025. godine, povodom blagdana Svih svetih, u Jutarnjem programu Radio Splita i emisiji „Tisuću Bisera“ HR1 emitiran je razgovor reportera Ivica Radića s kustosicom Matoković na temu škripskog i supetarskog groblja
- Kustosica je 22. studenog 2025. dala izjavu za TV Sardegna povodom sudjelovanja u programu manifestacije Saboris Antigus u sardinijskom gradiću Gesico
- Reprize epizode HRT-ove emisije „Hrvatska moj izbor“, naslovljene „Tin i Nevenka“, snimljene 12. 9. 2017. godine, u kojoj je sudjelovala kustosica Matoković

Ostali mediji

Internet

Seminar „Osmišljavanje turističkoga proizvoda“ – Pučišća, 30. – 31. 1. 2025.

<https://www.facebook.com/KlubCS/posts/seminar-osmi%C5%A1ljava-turisti%C4%8Dkoga-proizvoda-odr%C5%BEat-%C4%87e-se-30-i-31-sije%C4%8Dnja-u-pu%C4%8D/1041942524641681/>, 28. 1. 2025.

<https://dalmatinskiportal.hr/turizam/u-puciscima-na-bracu-besplatni-seminar-o-osmisljanju-turistickog-proizvoda--doznajte-kako-sudjelovati/227057>, 29. 1. 2025.

Konferencija „Žene u turizmu“ - Supetar, 7. 3. 2025.

<https://events.womeninadria.com/events/07-03-2025-supetar-konferencija-za-poduzetnice-517/>, ožujak 2025.

https://www.facebook.com/tzgsupetar/posts/pfbid0jidXpN42HGN2qPBhACX6BudrxyxPvVMVNZ4ZTrXNU8Y6PoVAArJ9riCT1AP8Q6iXI?locale=hr_HR, 11. 3. 2025.

Noć knjige, Narodna knjižnica Supetar 23. travnja 2025.

<https://www.knjiznicasupetar.hr/2025/04/17/noc-knjige-2025/>, 17. 4. 2025.

https://www.facebook.com/knjiznicasupetar/posts/pfbid02qujSTteKzNEEuxTXyLpMEiZe5d2SkXWgLB5wpAbRbHRw4rxy9gjH7RzLgPVieNLjl?locale=hr_HR, 17. 4. 2025.

https://www.facebook.com/knjiznicasupetar/posts/pfbid0ko859nSWXLABmBtyeGa8wA7rvjJSaRPTnaipL3WZWaxKr3Y2ohFiNbZLE9BXVnLrl?locale=hr_HR, 22. 4. 2025.

https://www.facebook.com/knjiznicasupetar/posts/pfbid04gBbAmwdbVDnezXSAUBJnXre4KYLicSY5EY4zN9qb5iS6byVN9d6a3CqBZ9cKNM9I?locale=hr_HR, 24. 4. 2025.

Vodstva

http://os-bol.skole.hr/?news_hk=1&news_id=1258&mshow=663#mod_news, 26. 3. 2025.

http://os-vnazor-ploce.skole.hr/?news_hk=1&news_id=2042&mshow=290#mod_news, 23. 4. 2025.

<https://os-jjovica.skole.hr/teranska-nastava-na-otok-brac/>, 14. 10. 2025.

<https://os-milna.skole.hr/?p=295935>, 1. studenog 2025.

http://os-bol.skole.hr/?news_hk=1&news_id=1317&mshow=663#mod_news, 31. 10. 2025.

<https://bolskireporter.com.hr/2025/11/10/izvanucionicka-nastava-skrip-postira-2/>, 10. 11. 2025.

<https://www.youtube.com/watch?v=pSFIfMUsEcU>, 10. 11. 2025.

Posjet djece iz Dječjeg vrtića „Mrvica“, Supetar 23. travnja 2025.

https://www.facebook.com/tzgsupetar/posts/pfbid02PZ1it4d1EAYumHv47fhzJZnvumCkRnAUQQFLMdcLRSN6TALBfzNSMXdMFhufN7EDI?locale=hr_HR, 22. 4. 2025.

https://www.facebook.com/tzgsupetar/posts/pfbid0kUtGDwQ9VGR3xxuXhZCtCraevfmvYyrq51vvJRkiiRFVoiyPgp3Yq3PWXzVJCKJGI?locale=hr_HR, 22. 4. 2025.

https://www.facebook.com/tzgsupetar/?locale=hr_HR, 24. 4. 2025.

Čitanje slikovnice Lade Tomšič „Zato što te volim“ i radionica u dvorištu Muzeja otoka Brača, 8. 7. 2025.

https://www.facebook.com/tzgsupetar/posts/pfbid02qJcZ4VyyQScjKyMs2mhwDZX1yVA11gi9zSQZhEcxbL9bRQXCFp9Rdd2xvYxwH6Edl?locale=hr_HR, 8. 7. 2025.

Noć hrapoćuše 2025.

https://www.facebook.com/dolbrac/posts/pfbid02c7cnqLQeKH1Luj6FDmMMKw6cWzMS1nenRC45hpY9wGxC3UejiHc5XFiGqMTwmV8kl?locale=hr_HR, 1. 8. 2025.

<https://slobodnadalmacija.hr/split-i-zupanija/otoci/dol-na-bracu-priredio-nezaboravnu-noc-hrapocuse-stigao-rekordan-broj-posjetitelja-pogledajte-kako-se-festalo-do-zore-1496653?sfnsn=wa>, 16. 8. 2025.

Festival čakavske riči 2025.

https://www.facebook.com/tzgsupetar/posts/pfbid035WrxYuTStiXLWe3VKsz5FKhwe7vJHnWzvJEkXjtKqVgdaDwa3hRXiW27sl?locale=hr_HR, 16. 9. 2025.

https://www.facebook.com/tzgsupetar/posts/pfbid02TwmejWBKFAH7R2DHB3kWgB1cfQtzQ6M9pATtA5Bf9mgC8aGr3bpWnhixZArYH6jl?locale=hr_HR, 19. 9. 2025.

<https://dalmatinskiportal.hr/zivot/foto-odrzan-14--festival-cakavske-rici-u-skripu/248363>, 20. 9. 2025.

<https://www.facebook.com/centarzakulturubrac/posts/odr%C5%BEan-14-festival-%C4%8Dakavske-ri%C4%8Di-u-%C5%A1kripuispred-muzeja-otoka-bra%C4%8Da-u-%C5%A1kripu-sino/783104694471942/>, 20. 9. 2025.

https://www.facebook.com/tzgsupetar/posts/pfbid02mkHvEoeKPd8rbSDGHwqjwwrNsLVPlkQuvPxHMOv2p6LuU2ZKyLCXxjXPdsJLByTW1?locale=hr_HR, 20. 9. 2025.

<https://www.facebook.com/gradsupetar/posts/1189372783216698/>, 20. 9. 2025.

https://www.facebook.com/centarzakulturubrac/videos/2460209087713734/?locale=hr_HR, 23. 9. 2025.

https://www.facebook.com/centarzakulturubrac/videos/1511529989865576/?locale=hr_HR, 24. 9. 2025.

https://www.facebook.com/centarzakulturubrac/videos/2288841314867384/?locale=hr_HR, 24. 9. 2025.

https://www.facebook.com/centarzakulturubrac/videos/638203065814641/?locale=hr_HR, 26. 9. 2025.

Svjetski dan turizma, 27. 9. 2025.

https://www.facebook.com/tzgsupetar/posts/1207305668109673?locale=hr_HR, 23. 9. 2025.

https://www.facebook.com/tzgsupetar/posts/pfbid02MusTaFYUKUach61bxWD11TarD2mWMENKyYd37jp6dyErRzYVmXw76sDe42fvfXaZl?locale=hr_HR, 27. 9. 2025.

https://www.facebook.com/gradsupetar/posts/pfbid0SUGap8f1LDTxgNn8rwHCmoZkYR27Cqg8HUWyiA66MHYWqvnvZ2ke5TrK9QSjmCJ7l?locale=hr_HR, 29. 9. 2025.

Župna kuća, Škrip

<https://www.dalmacija.hr/aktualno/novosti/clanak/dogovoreno-prosirenje-muzeja-otoka-brac>, 6. 10. 2025.

https://www.facebook.com/tzgsupetar/posts/pfbid02Rda2BhDaKXW9kBWLS4A5HWbEJXV4xB38aCunnhmAZZSeVMNyvZ2RX2d9HsG84rol?locale=hr_HR, 15. 10. 2025.

https://www.facebook.com/centarzakulturubrac/posts/pfbid037GDpr33Kc3KJDKyZevnfqDRHLC47i4F8GvhVTNaJaDb54L1fexUu7uqXgFDjHELEl?locale=hr_HR, 10. 10. 2025.

Saboris Antigus – Gesico (Sardinija), 21. – 24. 11. 2025.

<https://www.unicaradio.it/en/blog/2025/11/26/cultural-twinning-sardinia-and-dalmatia-united-by-hospitality/>, 26. 11. 2025.

https://www.linkedin.com/posts/tourist-board-of-split-dalmatia-county_srednja-dalmacija-na-saboris-antigus-u-activity-7399452754731073536-umW0, 27. 11. 2025.

UKUPAN BROJ POSJETITELJA

Muzej otoka Brača tijekom 2025. godine posjetilo je 7189 odraslih osoba, 1418 djece i 110 posjetitelja s pravom na besplatnu ulaznicu. U muzeju u Škripu je do kraja 2025. godine bilo ukupno 8717 posjetitelja.

FINANCIJE

Izvori financiranja (u %)

- RH 5%
- lokalna samouprava 75%
- vlastiti prihod 20%

OSTALO

U sklopu projekta Seizmološke službe pri Geofizičkom odsjeku PMF-a - „CROSSNET – Razvoj mreže seizmoloških podataka“, u srpnju 2025. je u Muzeju otoka Brača postavljen akceleroigraf za mjerenje seizmoloških aktivnosti.

Ostala događanja

Centar za kulturu Brač

ŽUPNA KUĆA U ŠKRIPU

U cilju proširenja Muzeja otoka Brača na prostor zgrade župne kuće u Škripu i stvaranja dvaju novih zbirki iznimno važnih za povijest otoka – Sakralne zbirke i Zbirke iseljništva otoka Brača, Centar za kulturu Brač proveo je postupke javne nabave za usluge izrade projektne dokumentacije za rekonstrukciju ove ruševne građevine. Dio ugovorenih usluga tijekom 2025. godine je izrađen (projekt izrade vizualnog identiteta, idejnog i izvedbenog rješenja proširenja Muzeja otoka Brača na Župnu kuću, idejno i izvedbeno rješenja multimedijjskih cjelina) , a preostali dio izrade potrebne projektno-tehničke dokumentacije za građevinsku obnovu i opremanje Župne kuće nastavlja se.

Paralelno s izradom projektno-tehničke dokumentacije i muzeološke koncepcije, u 2025. godini odvijali su se i radovi na hitnoj sanaciji zgrade financirani iz izvora Ministarstva kulture i medija RH.

Potpisivanjem ugovora između Hvarske biskupije i Centra za kulturu Brač u listopadu , uz podršku Splitsko-Dalmatinske županije, Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, omogućen je nastavak proširenja Muzeja otoka Brača u Škripu. Rekonstrukcijom sada ruševne zgrade župne kuće, smještene neposredno uz muzej i crkvu svete Jelene, planira se stvaranje novog aneksa

zavičajnog muzeja u kojem će se utemeljiti dvije zbirke od iznimnog značaja za povijest i identitet otoka: Zbirka iseljeničtva otoka Brača i Sakralna zbirka.

U nazočnosti župana Blaženka Bobana i suradnika, biskup Hvarski mons. Ranko Vidović i ravnateljica Centra za kulturu Brač Jasna Damjanović potpisali su Ugovor o korištenju župne kuće za muzejske svrhe. “Danas sam pozvao ovdje u Županiji sve koji znaju što treba učiniti kako bismo stvorili preduvjete za moguću prijavu projekta za (su)financiranje i što skorijeg stavljanja u funkciju novih zbirki, korisnih za sadašnje i buduće generacije otoka Brača” – kazao je župan Boban.

“Zaista sam sretna zajedno s našim županom i biskupom Vidovićem jer nakon petnaest godina od prvotne ideje o obnovi zgrade došli smo do odličnog rješenja i do početka realizacije”, kazala je Jasna Damjanović te dodala: “Ministarstvo kulture i medija i Županija već su financirali dio radova na hitnoj sanaciji, a ovim Ugovorom započinje izrada kompletne projektno-tehničke dokumentacije i nove muzeološke koncepcije. Na nama je pronaći način i prikladne fondove za financiranje, čime bi se omogućilo da se ova zgrada u sljedećih nekoliko godina privede svojoj svrsi i postane nova vrijednost našega otoka. Projekt će biti zahtjevan i tehnički i financijski, no to ima smisla – na Braču imamo razloga biti posebno radosni.”

Biskup Ranko Vidović kratko se osvrnuo na potpisani Ugovor: “Cijeli projekt je dobar najprije zbog našega naroda na otoku Braču. Mi kao Crkva želimo zajedno sa županijskom upravom sudjelovati, doprinijeti da se doista nešto vrijedno dogodi na našem otoku i u tom slučaju smo odlučili susret i dar grada za naš narod”.

Podršku projektu dao je i Središnji državni ured za Hrvate izvan Hrvatske i područni ured Hrvatske matice iseljenika Split, čime je naglašena važnost teme bračkog iseljeničtva u širem nacionalnom i kulturnom kontekstu. Ovim projektom Centar za kulturu Brač potiče i nove procese istraživanja, dokumentiranja i prezentacije bogate baštine otoka – kako u pogledu iseljeničkih priča, tako i sakralnog blaga, čuvajući identitet Brača za generacije koje dolaze.

Usporedo s izradom projektno-tehničke dokumentacije i muzeološke koncepcije proširenja Muzeja otoka Brača na Župnu kuću, u tijeku je osmišljavanje koncepta prikupljanja građe za buduću Iseljeničku zbirku od potomaka bračkih iseljenika izvan domovine i njihovih rođaka nastanjenih na otoku Braču i u ostalim dijelovima Republike Hrvatske. Proces se odnosi na izbor vrsta građe (fizički predmeti i digitalizirana građa), sadržaja građe prema određenim kategorijama te na izbor načina prikupljanja. Također, za potrebe formiranja zbirke sustavno proučavamo izvore, uključujući relevantnu literaturu, dokumentaciju i arhivsku građu.

Ostalo

Nazorovi dani 2025.

Kulturno-prosvjetna manifestacija „Nazorovi dani“, održana je 29. put pod pokroviteljstvom Hrvatskog sabora 22. - 24. svibnja 2025. u Nazorovim rodnim Postirima. Započela je u četvrtak 22. svibnja nogometnom utakmicom između učenika OŠ „Vladimir Nazor“ iz Postira i Sportske udruge za osobe sa Sindromom Down „Bili tići“, službeni Hajdukov specijalni tim. Program je nastavljen u Supetru u Galeriji Ivan Rendić, predstavljajući knjige „Veli Jože – an Istrian story“ – prvog prijevoda integralne verzije teksta iz 1908. godine, uz originalne ilustracije Slovenca Saše Šantela, pionira suvremenih tendencija u europskoj grafici, povodom obilježavanja 80. obljetnice njegove smrti. Knjigu je u ime nakladnika „Modernist nakladništvo“ predstavio Robertino Bartolec, uz pozdravne riječi ravnateljice Narodne knjižnice u Supetru Ivane Vukasović Lončar.

Program manifestacije u petak 23. svibnja započeo je jutarnjom misom zadušnicom i polaganjem vijenaca i cvijeća na Nazorovu rodnu kuću i bistu. Učenici Bepo Bižaca, Nikolina Šantić i Ivano Matulić, recitali su Nazorove pjesme „Moj dom“, „Djeca“ i „Tomislav“. Uslijedio je susret učenika osnovnih škola otoka Brača koji je uključivao scenski nastup, recitacije i scenski prilagođene Nazorove tekstove i tekstove bračkih pjesnika. Nastupili su učenici škole domaćina: drugaši Lovre Šantić, Josip Janković i Doris Matulić; trećaši Lukas Matulić, Aron Dalling, Matej Šakić, Josip Šantić, Antonija i Josipa Mamić i prvaši Roko Gospodnetić, Frane Janjiš, Jerko Mikačić, Elena Mirić, Pjero Arnerić i Ivan Novak - članovi recitatorske skupine pod vodstvom mentorice Danijele Radić. Potom su učenici dramske skupine 3. razreda. Ivna Dominis, Lea Gospodnetić, Josipa Mamić, Roza Matulić i Marijana Petković izvele kratki igrokaz „Cvrčak“ koji je prema motivima istoimene pjesme Vladimira Nazora prilagodila učiteljica Magdalena Šantić, njihova mentorica. Učenice 7. razreda OŠ Pučišća Mika Jurun, Lea Serdarević i Lea Zebić izvele su fragmente Nazorove „Nostalgije“ koje je za njih prilagodila njihova mentorica, Maja Čapin. Učenice Područne škole Nerežišća, Anamaria, Antonia i Lea priredile su igrokaz "Broške batude", pod mentorstvom učiteljice Antonele Juričko. Tonči Vraničić, učenik 7. R. OŠ Supetar predstavio se svojom pjesmom „Jubov poja“ s kojom se plasirao u najboljih 10 na pjesničkoj manifestaciji Ča-more-judi. Učenici trećeg i sedmog razreda postirske osnovne škole su s mentoricama Kristinom Novaković i knjižničarkom Marijanom Kličinović uspješno realizirali projekt Centra izvrsnosti, Čuvari baštine: „Imena hrvatskih kraljeva kao važan spomen vlastitog identiteta“. Imena su

odraz gospodarske, kulturne i jezične povijesti naroda koji ih je stvorio i koji ih čuva kao važne spomenike vlastitog identiteta. U suradnji sa Župskim uredom Postira, saznali su i predstavili koja su se imena hrvatskih kraljeva i u kojem periodu davala djeci.

U sklopu baštinske jutarnje teme dr.sc. Branko Matulić, profesor na UMAS, održao je predavanje „Restauratorski radovi u župnoj crkvi u Postirima“. Potom su sudionici pozvani na razgledanje izložbe o Nazoru, koja je kao stalni postav sastavni dio zavičajne zbirke Vladimira Nazora u školskoj knjižnici. Izložba se sastoji od 8 drvenih panoa koje je koncipirao dr.sc. Duško Kečkemet u prigodi obilježavanja 100. godišnjice Nazorovog rođenja. Školi ih je poklonila Narodna knjižnica u Supetru, prilikom osnivanja manifestacije Nazorovi dani.

U večernjem programu su predstavljeni radovi prijavljeni na 5. natječaj „Književno stvaralaštvo otoka Brača“, uz nastup učenika Glazbene škole Josipa Hatzea, dislocirani odjel Postira. Na natječaju su mogli sudjelovati autori koji žive ili su porijeklom s otoka Brača, svaki s kratkom pričom ili poezijom - 3 pjesme po osobnom izboru. Voditeljica je bila Marijana Kličinović. Učenici 6. r. Bepo Bižaca i Ivano Matulić krasnosloveli su Nazorove pjesme.

Zahvalnica na natječaju „Književno stvaralaštvo otoka Brača“ dodijeljena je Sari Stipić iz Sumartina dok su zahvalnice za sudjelovanje autorskim pjesmama pripale Josipu Jakšiću, iz Dračevica, Nikoli Dominisu iz Postira, Franki Željki Filipić iz Milne i Meri Juras iz Postira. Treće mjesto na petom natječaju „Književno stvaralaštvo otoka Brača“ i Diplomu „Vladimir Nazor“, osvojila je Blانشa Pufek, drugo mjesto Marijana Plazibat, a prvo Silvija Buvinić.

U okviru manifestacije u subotu, 24. svibnja 2025. održan je Državni stručni skup za učitelje razredne nastave, za učitelje i nastavnike hrvatskoga jezika. U Pastoralnome centru sv. Josipa šezdesetak učitelja i nastavnika sudjelovalo je na stručnome skupu pod nazivom *125 godina od prvoga Nazorova objavljena djela – Slavenske legende 1900*. Uz procjenu važnosti proučavanja profesionalnoga djelovanja, života i rada hrvatskog književnika Vladimira Nazora i njegova doprinosa hrvatskoj kulturnoj baštini, jedan je od ishoda stručnoga skupa bio i istražiti mogućnosti metodičkih pristupa legendama i mitovima u nastavi hrvatskoga jezika. Na skupu je održano pet predavanja i dva izlaganja s primjerom dobre prakse iz nastave hrvatskoga jezika, a moderator i voditelj stručnoga skupa bila je Hrvatka Kuko, viša savjetnica za hrvatski jezik Agencije za odgoj i obrazovanje.

Uvodno je predavanje održala dr. sc. Lucijana Armanda Šundov, izvanredna profesorica na Odsjeku za hrvatski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu, objasnivši

okupljenima kompleksnost Nazorova lika i djela, upoznavši ih s fazama u stvaralaštvu Vladimira Nazora, a posebno s njegovim prvim objavljenim djelom Slavenske legende.

Dr. sc. Sanja Knežević, izvanredna profesorica na Odjelu za kroatistiku Sveučilišta u Zadru, održala je predavanje *Mitološki motivi u Nazorovu putopisu „Od Splita do piramida“*. Kako je putopisni diskurs otvoren promatranju, promišljanju i propitivanju nepoznatoga, a vrlo često u odnosu prema zavičajnom, u izlaganju je razmatran upravo Nazorov odnos prema zavičajnom Mediteranu u odnosu na antički i helenistički – sada turistički Mediteran.

Dr. sc. Olga Perić, redovita profesorica Odsjeka za klasičnu filologiju Filozofskoga Fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u miru i pranećakinja Vladimira Nazora, pripremila je zanimljivo predavanje naslova *Nazorov razgovor s Ovidijem o Faetonu* pokazavši kako Nazor ne priznaje mitološku hijerarhiju vrijednosti, on pjeva himnu čovjeku i njegovoj snazi slijedeći tako tendencije u europskoj književnosti i likovnoj umjetnosti početka XX. st.

Fea Munitić, autorica nekoliko samostalnih esejističko-književnih djela, publicistika i članaka, imala je sreću osobno upoznati pokojnog akademika Radoslava Katičića i pratiti projekt *Sakralna interpretacija krajobraza* što je snažno utjecalo na njezin interes u području proučavanja i istraživanja praslavenske mitologije. Rezultat toga interesa i istraživanja rezultiralo je predavanjem koje je održala: *Praslavenska vjerovanja i njihovi tragovi u okolici Splita – Perun i Vidova gora*.

Sanja Balić, profesorica hrvatskoga jezika i nastavnica Komercijalno-trgovačke škole Split, ujedno i naslovna asistentica na Odsjeku za predškolski odgoj Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu, održala je predavanje *Nematerijalna kulturna baština u stvaralaštvu Vladimira Nazora*. Njezino izlaganje donijelo je presjek utjecaja tradicijskih kazivanja na Nazorov lirski i prozni izričaj, s posebnim naglaskom na prvo razdoblje njegova stvaralaštva. Primjer dobre prakse o metodičkim pristupima zavičajnim legendama u nastavi hrvatskoga jezika pokazale su Nataša Jurić Stanković, učiteljica hrvatskoga jezika i izvrsna savjetnica iz OŠ Petra Krešimira IV., i Ivana Milišić, učiteljica savjetnica iz Katoličke osnovne škole u Šibeniku.

Nakon njih je primjer dobre prakse metodičkog pristupa mitovima u nastavi hrvatskoga jezika okupljenima pokazala Neva Strizrep, učiteljica savjetnica hrvatskoga jezika iz OŠ don Lovre Katića u Solinu.

Stručni skup je potvrdio svu slojevitost i višedimenzionalnost Nazorova književnog opusa. Upravo zato Vladimir Nazor zaslužuje i pronalazi mjesto među sadržajima za najmlađe učenike, za one starije osnovnoškolce kao i u srednjoškolskoj nastavi. Navedena predavanja potvrdila su da je Nazor uspješno spojio elemente folklora s univerzalnim temama ostavljajući

snažan pečat na književnu baštinu. U zaključku je istaknuta odgovornost učitelja i nastavnika u čuvanju baštine, a to znači i u očuvanju kulturnoga i nacionalnog identiteta. Jedan je od načina primjenjujući načelo zavičajnosti kao što je bilo pokazano primjerom iz prakse. S druge strane, cilj je nastave hrvatskoga jezika razvijati komunikacijske vještine svojih učenika, a legende i mitovi pružaju bogat tematski i jezični materijal koji potiče kreativnost, maštovitost i raznolikost izraza.

U večernjem programu završne svečanosti učenici dramske skupine OŠ Pučišća, uz mentorstvo učiteljice Maje Ćapin, izveli su predstavu "Veliki dogovor", prema tekstu Ivane Marinić „Različitosti". Predstava je izvedena kao projekt u međunarodnoj razmjeni učenika u suradnji s Katoličkim školskim centrom "Sveti Josip" Sarajevo. Uslijedio je program učenika Glazbene škole Josipa Hatzea iz Splita. Pjesmu „Ribar“ koju je na Nadorov tekst uglazbio Anđelko Klobučar, interpretirala je Ljiljana Klističević, učenica 2 .r.. pripremljene škole Glazbene škole Josipa Hatzea iz Splita. Nakon nje, nastupila je Ana Zorajac, učenica 1. r. srednje škole s izvedbom Nadorove pjesme „Sve utaman“, koju je uglazbio Jakov Gotovac. Učenice je na klaviru pratila profesorica Iryena Nikolenko, a program je pripremila prof. Sanja Erceg Vrekalo.

U suradnji sa Agencijom za odgoj i obrazovanje, na Nadorovim danima, objavljen je natječaj za učenike osnovnih škola RH u dvije kategorije: za učenike osnovnih i učenike srednjih škola. Ove godine, po prvi put na natječaj su pozvani učenici hrvatskih škola i društava u iseljeništvu. Teme za natječaj osnovnih škola su bile:

- "Svog srca glasa nikad se ne stidi"
- "Tebe zemlja rodi da budeš čil i jak“,
- „Da nosiš u njedrima radosti zlatni ključ"

Teme za srednje škole su bile :

- "Kad ćeš mi, ko negda djeve vitezima, oproštaja pehar na odlasku dati"
- "A kad se vratiš iz daleka svijeta, dok stablo moje jedva lista s mukom, i štap će tvoj u ruci da ti cvjeta"

U kategoriji osnovnih škola Diploma „Vladimir Nador“ za najbolji rad pripala je Mari Makjanić, učenici 6. razreda Osnovna škola Jelsa, za pjesmu „Zlotni kjuč“. U kategoriji srednjih škola Diploma „Vladimir Nador“ za najbolji rad je pripala je Rei Ljubej, učenici 1 .razreda Srednje škole Krapina za pjesmu „Prođi puteve koje ja nisam“. Diplome učenicama te zahvalnice školama i mentoricama je u ime Agencije uručila viša savjetnica za hrvatski jezik,

gđa Hrvatka Kuko. U glazbenom dijelu nastupili su učenici GŠ Josipa Hatzea iz Splita, dislocirani odjel Postira, koje je pripremio profesor gitare, Miro Mrass.

U sklopu programa dodijeljene su diplome književnicima koji su nagrađeni na natječaju „Književno stvaralaštvo otoka Brača“. Od samog osnutka Nazorovih dana, odbor prati rad drugih literarnih manifestacija učeničkog stvaralaštva i poziva najbolje među njima zajedno s njihovim mentorima na završnu svečanost. Godine 2025. na državnu smotru Lidrano pozvan je učenik 2.r. postirske osnovne škole Lovre Šantić, koji je dobio sve pohvale, a na završnoj večeri se predstavio s pjesmom „Meštralun“ Joze Škarića. Diplomom Lovri i poklon škole „Veliku knjigu eksperimenata“ kao i zahvalnicu mentorici učiteljici Danijeli Radić, je u ime Nacionalnog odbora Nazorovih uručila prof. Olga Perić. Na 27. pjesničkoj smotri Ča – more – judi, koja se organizira u sklopu Marulićevih dana, prvo mjesto je osvojila pjesma „Škrapa“ Emili Trutanić, učenice 5. razreda OŠ Selca iz Selca na otoku Braču, uz mentorstvo Silvije Buvinić. U sklopu (osamnaestog) Festivala pričanja priča održan je i Dječji Pričigin, na kojem su prvo mjesto podijelili Loreta Jerčić, iz OŠ Pučišća i Bartul Huljić, iz OŠ Jelsa. Loreta i čuli jedinstvenu priču „Muke po Dušanu“ govorila na prazničkom dijalektu. Diplome učenicama i zahvalnice mentoricama, u ime Nacionalnog odbora Nazorovih uručila je prof. Olga Perić.

U sklopu Nazorovih dana pripremljena je, tiskana i predstavljena monografija „Slikar PavaoPave Gospodnetić - postirski i brački 'Bukovac'“.

Nacionalni odbor "Nazorovi dani" – Zagreb dodjeljuje plaketu „Vladimir Nazor“ istaknutim pojedincima koji promiču djelo književnika Vladimira Nazora i sudjeluju u manifestaciji Nazorovi dani. Na sjednici Nacionalnog odbora Nazorovih dana, jednoglasno je usvojen prijedlog Organizacijskog odbora da se plaketa „Vladimir Nazor“ dodijeli dr. sc. Branku Matuliću, koju mu je uručila predsjednica Nacionalnog odbora Vesna Bedeković. Također je usvojen prijedlog Organizacijskog odbora da se povelja „Vladimir Nazor“ dodijeli Župi sv. Ivana Krstitelja, Postira. U obazloženju je navedeno kako je Župa sv. Ivana Krstitelja cijelo vrijeme održavanja Nazorovih dana bila potpora i podrška u radu, a od izgradnje Pastoralnog centra svečani program i državni stručni skup se održavaju u ovom prostoru. Povelju je župniku don Juri Martiniću uručila predsjednica Nacionalnog odbora Vesna Bedeković.

<https://www.azoo.hr/najave-i-izvjesca-arhiva/nazorovi-dani-u-postirima-odrzan-strucni-skup-pod-nazivom-125-godina-od-prvoga-nazorova-objavljena-djela-slavenske-legende-1900/>, 10. 6. 2025.

Noć hrapoćuše 2025.

Udruga za zaštitu starina, kulture i starih običaja i ekologiju "Hrapoćuša", Turistička zajednica općine Postira i Centar za kulturu Brač, organizirali su četrnaestu po redu "Noć hrapoćuše". O ovogodišnjoj manifestaciji dopisnik "Slobodne Dalmacije" s Brača Ivica Radić u tekstu "Dol na Braču priredio nezaboravnu Noć hrapoćuše. Stigao rekordan broj posjetitelja, pogledajte kako se feštalo do zore" 16. kolovoza 2025. piše: „Nikad toliko posjetitelja, nikada bogatiji program i nikada toliko veselja i razdraganosti. To su osnovne značajke kulinarsko-zabavne manifestacije koju su stanovnici malog bračkog mjesta Dola četrnaesti put priredili u čast svoje legendarne torte i autohtone slastice „hrapoćuše“ koja je 2012. godine uvrštena na listu nematerijalne kulturne baštine Hrvatske. Rijetko se gdje u svijetu mogu sresti takvi primjeri sljubljenosti jedne sredine sa svojim kolačem. Tako je još jednom „mali“ Dol u kojemu živi svega stotinjak stanovnika priredio veliku feštu na koju se okupilo rekordnih 1 500 posjetitelja koji su se došli pokloniti njihovoj torti hrapoćuši i uživati u autohtonom domaćem ugođaju. A, to je ono što turisti sve više traže, a u našoj ponudi manjka. Te večeri Dol je bio središte Brača. Iako je službeni program počeo u 21 sat mnogi su stigli sat ranije da bi zauzeli mjesto i osigurali parking za svoje vozilo. Puno ruke posla imali su o ni koji su regulirali ulazak u mjesto i parking pozicije. Tko će sve ovo smjestiti. Nikada nije bilo ovoliko osobnih vozila - glasno se zapitao jedan od prometnih redara. Čarima i dražima te najpoznatije bračke torte koja se pročula i izvan granica „Lijepe naše“ mnogi sladokusci, bonkulovići i ljubitelji dobrog zaloga jednostavno ne mogu odoljeti. Gosti ovogodišnje „Noći hrapoćuše“ bili su Hvarani sa svojim starograjskim paprenjakom, također zaštićenom delicijom. U susretu dva najpoznatija otočna kolača najbolje su prošli istinski sladokusci koji su na jednom mjestu imali prilike probati dvije vrhunske otočne delicije i čuti dvije zanimljive baštinske priče, a to se ne događa tako često.

- Ovo je dobar primjer međutočne suradnje, a bilo bi dobro da ih ima još više - kazala je Jasna Damjanović, direktorica Centra za kulturu Brač koja je ujedno i vodila program. S njom je bila suglasna i Hvaranka Viktorija Čolić Majić koja je predstavila starograjske paprenjake. Od nje se moglo saznati da ta slastica u Starome gradu ima tradiciju dugu 500 godina. Premda nosi ime paprenjak u njemu nema ni grama papra već je papar sve do sredine 20. stoljeća u Starome Gradu bio skupni naziv za sve začine. Različitog su oblika: djetelina, srce, leptir, konj i u prošlosti su izrađivani ručno, dok danas domaćice najčešće koriste kalupe. U svom sastavu ima dosta meda i začina.

Dolska je torta jedinstvena po svom hrapavom i rustikalnom izgledu, a dobila je naziv po lokalnom kamenu "hrapoćuša", na koji slastica neodoljivo podsjeća. Svaka žena ljubomorno

čuva svoj recept i posebne tajne koje su se usmenom predajom prenosile mlađim generacijama te je gotovo nemoguće pronaći dva identična recepta. Međutim, obilna količina oraha te jaja, brašno i šećer su glavni sastojci. Njezin recept je zapisan u genetskom kodu dolskih žena, koje taj božanstveni kolač rade instinktivno, po sjećanju i nadahnuću, u sprezi oka, ruke, nepca i jasno zeru duše. Cijeni se da se u Dolu taj kolač priprema više od 300 godina. Dolske žene su za ovogodišnju feštu pripremile 25 torti hrpaćuši, koje su se razrezale, a potom nudile i prodavale po cijeni od tri eura za jednu fetu. Isti iznos trebalo je platiti za paprenjake. U Dolu i u Starome gradu nema ni jednog ozbiljnijeg događanja bez hrpaćuše i paprenjaka. Nudio se i domaći kruh iz krušne peći sa slanim incunom iz maslinovog ulja, brujet, hrustule i drugi specijaliteti. Sve je u slast pojedeno. Bila je to večer za istinske gurmane. Sve je to organiziralo mjesto sa svega stotinu stanovnika, a u realizaciji programa sudjelovalo je više od 60 njihovih volontera.

- Nema obitelji koja ne sudjeluje svojim radom ili na drugi način u ovoj manifestaciji. Kad ne bi bilo tako ne bi ni uspjeli organizirati ovaj zahtjevni program. Za „Noć hrpaćuše“ živimo čitavu godinu. I zato od srca hvala svima - kazao je agilni i sveprisutni Jerko Gospodnetić, predsjednik „Hrpaćuša“, udruge za zaštitu starina, kulture, starih običaja te ekologije. Uz pozdravno slovo, otvorio je kulinarsku manifestaciju, a na otvaranju je pjevala muška klapa „Kuroj“. Tako su Doljani još jednom posvjedočili svoje zajedništvo i ljubav prema svom mjestu.

Baštinska i kulinarska fešta „Noć hrpaćuše“ doista je postala brački kulturni i turistički brend.

Andrea Matoković

Kustosica voditeljica Muzeja otoka Brača